

Llista de verificació de l'eina Hipàtia

La **incorporació de la perspectiva de sexe/gènere** aborda la integració de l'anàlisi del sexe i/o el gènere (sexe/gènere) al llarg de tot el cicle de la recerca. Això inclou establir prioritats de recerca a través de la definició de conceptes i preguntes de recerca, el desenvolupament de metodologies, la recollida i l'anàlisi de dades desagregades per sexe/gènere, la presentació dels resultats i la seva translació a diferents audiències.

Les següents preguntes s'han dissenyat per ajudar a valorar la qualitat de la integració de la perspectiva de sexe/gènere en la recerca en salut que involucra **animals vertebrats o humans**. Per a més informació, consulteu la versió ampliada de l'[Eina Hipàtia](#).

DEFINICIONS

El **sexe** fa referència a la biologia i es pot definir segons la determinació genètica del sexe (composició cromosòmica), els gàmetes (cèl·lules germinals) o la morfologia (trets físics) i es distingeix com masculí, femení i/o intersexual (en éssers humans) o hermafroditisme (en animals no humans).

El **gènere** fa referència a les normes, les identitats i les relacions socioculturals que: 1) estructuraren societats i organitzacions; i 2) donen forma a comportaments, productes, tecnologies, entorns i coneixements. Les normes, identitats i relacions de gènere poden influir en si als pacients se'ls ofereix participar en un estudi, si tenen opcions d'arribar al lloc de l'estudi, en la manera com presenten els seus símptomes o com els metges ho valoren, etc. Sovint es descriu com un espectre de masculinitat-feminitat, però aquestes categories poden reforçar els estereotips sobre les dones i els homes i ignorar les persones que es troben fora de les dicotomies tradicionals de gènere.

El sexe, el gènere i altres factors interactuen. Es pot esperar una possible intersecció entre sexe i gènere (modelant-se mútuament) per formar cossos individuals, habilitats cognitives, patrons de malalties, etc. A més, el sexe/gènere poden interactuar amb altres variables (biològiques o socials) per produir diferències que poden amplificar o disminuir els efectes del sexe/gènere sobre la salut.

PRINCIPIS GENERALS

1 Títol del projecte/manuscrit/comunicació... que s'avaluarà:

2 Selecciona què vols avaluar en el projecte/manuscrit/comunicació...

Perspectiva de sexe

Perspectiva de gènere

Ambdós: perspectiva de sexe i de gènere

Perspectiva de sexe: La rellevància del sexe en l'estudi podria ser aplicable en:

- recerca bàsica, preclínica, clínica, epidemiològica, serveis sanitaris o salut pública
- que inclou cèl·lules, teixits animals o humans
- que vol estudiar diferències que poden dependre de factors biològics
- o que incorporen una eina digital

Perspectiva de gènere: La rellevància del gènere en l'estudi podria ser aplicable en:

- recerca clínica, epidemiològica, serveis sanitaris o salut pública
- que inclou humans
- que vol estudiar diferències que poden dependre de factors socioculturals
- o que incorporen una eina digital

IDENTIFICACIÓ DEL PROBLEMA

3 Terminologia sexe/gènere Hi ha un ús correcte de la terminologia sexe/gènere? (El sexe i el gènere no són sinònims; considera el sexe com una variable biològica i el gènere com un determinant social de la salut).	Sí No No aplicable
<i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i>	
4 Revisió de la literatura S'ha abordat la perspectiva de sexe/gènere en estudis anteriors? S'ha indicat per què i com el sexe/gènere podrien ser rellevants per a la teva recerca de l'estudi?	Sí No No aplicable
<i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i>	
<i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la perspectiva de sexe/gènere en la revisió de la literatura:</i>	
5 Revisió de la literatura Quina categoria s'adapta millor a la proposta/manuscrit quan compares els teus esforços de recerca amb la literatura existent? a. Innovador: les diferències de sexe/gènere s'han abordat en la proposta/manuscrit, però no estan documentades a la literatura b. Adequat: les diferències de sexe/gènere s'han abordat en la proposta/manuscrit i estan documentades a la literatura c. Falten aspectes rellevants: les diferències de sexe/gènere estan documentades a la literatura, però no s'han abordat en la proposta/manuscrit d. Queden pendents d'estudiar: les diferències de sexe/gènere no estan documentades a la literatura ni s'han abordat en la proposta/manuscrit	Sí (a i b) No (c i d) No aplicable
<i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i>	
<i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la perspectiva de sexe/gènere en la revisió de la literatura:</i>	
6 Objectius i hipòtesis Les preguntes o hipòtesis de recerca fan referència a qüestions de sexe/gènere? Els objectius inclouen aspectes de sexe/gènere?	Sí No No aplicable
<i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i>	
<i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la perspectiva de sexe/gènere en els objectius i hipòtesis:</i>	

DISSENY I MÈTODES

7 Mostra i reclutament S'ha tingut en compte el sexe/gènere tant en els criteris d'inclusió i exclusió com en les estratègies de selecció i retenció per garantir la més àmplia participació de la diversitat?	Sí No No aplicable
<i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i>	
<i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la perspectiva de sexe/gènere en la mostra i reclutament:</i>	
8 Biaixos dels instruments de mesura S'inclouen quines fonts d'informació s'utilitzaran per recollir dades desagregades per sexe/gènere? Aquests instruments permetran revelar possibles diferències rellevants de sexe/gènere? Els instruments són sensibles i reactius a les qüestions de sexe/gènere? (per exemple: cicle menstrual, treball relacionat amb les cures) Com la construcció dels instruments es basaran en la perspectiva de sexe/gènere?	Sí No No aplicable
<i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i>	
<i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la perspectiva de sexe/gènere en la selecció dels instruments de mesura:</i>	
9 Multidimensionalitat de gènere (només quan es vol analitzar el gènere) Quan es tracten aspectes de gènere, s'ha tingut en compte la multidimensionalitat del gènere (per reflectir totes les identitats de gènere)? Es recull quines dimensions de gènere es volen analitzar (identitat, rols, normes, relacions, etc.)?	Sí No No aplicable
<i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i>	
<i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la multidimensionalitat de gènere:</i>	
10 Factors que interactuen amb sexe/gènere S'ha tingut en compte altres factors que poden interaccionar amb el sexe/gènere (per exemple, edat, raça/ètnia, discapacitat, religió, orientació sexual...)?	Sí No No aplicable
<i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i>	
<i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou factors que interactuen amb el sexe/gènere:</i>	

ANÀLISI

<p>11 Anàlisi de la mostra</p> <p><i>Per a recerca quantitativa:</i> S'ha tingut en compte el sexe/gènere en el càlcul de la grandària mostral? (La grandària mostral hauria de ser representativa de la prevalença i la població)</p> <p><i>Per a recerca qualitativa:</i> S'ha tingut en compte el sexe/gènere en el disseny i la selecció de la mostra? (Es recomana estratificar els grups segons els eixos de poder, per exemple, homes vs. dones, directius vs. empleats, etc.)</p>	<p>Sí No No aplicable</p>
<p><i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i></p>	
<p><i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la perspectiva de sexe/gènere en l'anàlisi de la mostra:</i></p>	
<p>12 Anàlisi de les diferències</p> <p><i>Per a recerca quantitativa:</i> L'anàlisi de dades busca explicar les diferències per a cada sexe/gènere i descriu com es compararan els subgrups de sexe/gènere?</p> <p><i>Per a recerca qualitativa:</i> L'anàlisi de dades es basa i se centra en una perspectiva de sexe/gènere (és a dir, se centra en aspectes com els rols de gènere o l'anàlisi de les relacions de poder)? Es considera com els aspectes de sexe/gènere poden estar representats en els resultats?</p>	<p>Sí No No aplicable</p>
<p><i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i></p>	
<p><i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la perspectiva de sexe/gènere en l'anàlisi de les diferències:</i></p>	
<p>13 Variables sexe/gènere</p> <p><i>Per a recerca quantitativa:</i> Es considera les variables de sexe/gènere diferents d'una variable de confusió (com a variable independent, com a modificador de l'efecte...)?</p> <p><i>Per a recerca qualitativa:</i> Les anàlisis qualitatives tenen en compte el llenguatge de gènere, les interaccions de gènere i els temes de gènere?</p>	<p>Sí No No aplicable</p>
<p><i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i></p>	
<p><i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la perspectiva de sexe/gènere en les variables:</i></p>	
<p>14 Factors que interactuen amb el sexe/gènere</p> <p>Es considera examinar com varia la desigualtat de sexe/gènere observada en funció de possibles factors que poden interactuar amb el sexe/gènere? (per exemple, estatus socioeconòmic, nivell d'educació, situació laboral, responsabilitat sobre una persona dependent o, en el cas de dispositius digitals: alfabetització digital, diferències morfològiques, tipus d'ús, diversitat funcional, etc.)</p>	<p>Sí No No aplicable</p>
<p><i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i></p>	
<p><i>Justificació sòlida del perquè no s'inclouen els factors que interactuen amb el sexe/gènere:</i></p>	
<p>15 Procés de reflexivitat</p> <p>L'equip de recerca ha estat implicat en processos de reflexivitat al llarg de la recerca pel que fa a la implementació de perspectives basades en el sexe/gènere en la investigació?</p>	<p>Sí No No aplicable</p>
<p><i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i></p>	
<p><i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la perspectiva de sexe/gènere en el procés de reflexivitat:</i></p>	

DIFUSIÓ I TRANSLACIÓ

16 Informació sobre tots els resultats <i>Per a recerca quantitativa:</i> Es consideren tots els resultats específics de sexe/gènere en la presentació dels resultats (resultats positius, negatius i inconclusos)? <i>Per a recerca qualitativa:</i> S'informa sobre com s'expressen les diferències de sexe/gènere?	Sí No No aplicable
<i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i>	
<i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la perspectiva de sexe/gènere en la informació sobre els resultats:</i>	
17 Interpretació dels resultats Si es troben diferències de sexe/gènere, s'interpreten aquestes a la llum de la plausibilitat biològica, el context sociocultural i/o els factors associats? (comparant-les amb altres estudis o models o marcs teòrics)?	Sí No No aplicable
<i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i>	
<i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la perspectiva de sexe/gènere en la interpretació dels resultats:</i>	
18 Limitacions Es discuteixen les limitacions de les dades pel que fa a les qüestions de sexe/gènere?	Sí No No aplicable
<i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i>	
<i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la perspectiva de sexe/gènere en les limitacions:</i>	
19 Translació del coneixement Es descriu com s'adaptaran els resultats a diferents públics (llenguatge inclusiu, formats diferents més enllà de les paraules escrites, etc.)?	Sí No No aplicable
<i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i>	
<i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la perspectiva de sexe/gènere en la translació del coneixement:</i>	
20 Títol i resum (només per a manuscrits, resums de congressos...) El títol o el resum esmenten els termes sexe/gènere?	Sí No No aplicable
<i>Text rellevant i/o número de pàgina de la proposta/manuscrit que integra l'ítem:</i>	
<i>Justificació sòlida del perquè no s'inclou la perspectiva de sexe/gènere en el títol o el resum</i>	

Col·laboradores i col·laboradors:

M. Rosa Ballester Verneda (*Institut de Recerca Sant Pau – IR Sant Pau*), Constanza Jacques Aviñó (*Institut Universitari per a la Recerca a l'Atenció Primària de Salut Jordi Gol i Gurina - IDIAPJGol*), Laura Medina (*Institut Universitari per a la Recerca a l'Atenció Primària de Salut Jordi Gol i Gurina - IDIAPJGol*), Josep Gardenyes Bernaus (*Institut d'Investigació Biomèdica de Bellvitge - IDIBELL*), Lidia Ruiz (*IrsiCaixa*), Jordi Mayneris (*Institut d'Investigació Biomèdica de Girona Dr. Josep Trueta - IDIBGI*), Laia Rabal De Andrés (*Hospital del Mar Research Institute*), Anna Selva (*Institut d'Investigació i Innovació Parc Taulí – I3PT*), Cristina Agustí Benito (*Institut de Recerca Germans Trias i Pujol - IGTP*)

Agraïments:

Les autores i els autors volen donar les gràcies a (en ordre alfabètic); Arnau Busquets (*Hospital del Mar Research Institute*), Cristina Gallego (*IR Sant Pau*), Marta López (*Hospital del Mar Research Institute*), Estela Moreno (*Hospital de la Santa Creu i Sant Pau*), Berta Munné (*IDIAP Jordi Gol*), Laura Puigcerver (*AQuAS*), Noemí Rotllan (*IR Sant Pau*), Maria Sabater (*IR Sant Pau*), Elisabet Sánchez (*IR Sant Pau*), Cristina Trilla (*Hospital de la Santa Creu i Sant Pau*) i a totes les persones que anònimament han revisat una versió prèvia d'aquesta eina.

L'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya (AQuAS) és una entitat de dret públic adscrita al Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya que actua al servei de les polítiques públiques. L'AQuAS té la missió de generar coneixement rellevant mitjançant l'avaluació i l'anàlisi de dades per a la presa de decisions amb la finalitat de contribuir a la millora de la salut de la ciutadania i la sostenibilitat del sistema de salut de Catalunya. L'AQuAS és fundador de la International Network of Agencies of Health Technology Assessment (INAHTA) i de la International School on Research Impact Assessment (ISRIA), és corporatiu de la Health Technology Assessment International (HTAi), de la Red Española de Agencias de Evaluación de Tecnologías Sanitarias y Prestaciones del Sistema Nacional de Salud (RedETS), del CIBER d'Epidemiologia i Salut Pública (CIBERESP), de la Red de Investigación en Cronicidad, Atención Primaria y Promoción de la Salud (RICAPPS) i és Unitat Associada a INGENIO (CSIC-UPV). L'any 2019 AQuAS va ser reconeguda amb la medalla Josep Trueta al mèrit sanitari per part del Govern de la Generalitat de Catalunya.

Es recomana que aquest document sigui citat de la manera següent: Solans-Domènech M (coordinadora), Ballester-Verneda MR, Jacques-Aviñó C, Medina L, Gardenyes J, Ruiz L, Mayneris J, Rabal L, Selva A, Agustí-Benito C. Llista de verificació de l'eina Hipàtia. Barcelona: Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya; 2024.

Coordinadora:

Maite Solans-Domènech (*Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya – AQuAS, CIBER en Epidemiologia y Salud Pública, CIBERESP, Spain*)

Comunitat Hipàtia:

Aquest document s'ha elaborat en el marc de l'agenda de treball de la Comunitat de Pràctica Hipàtia (Comunitat Hipàtia). Aquesta comunitat va néixer després de la celebració de la primera Cimera per la Igualtat de Gènere i Lideratge Femení en ciències biomèdiques i ciències de la salut que es va celebrar a Girona el 22 d'octubre del 2019 amb la participació de les direccions dels centres de recerca biomèdica i recerca en salut de Catalunya. La Comunitat Hipàtia, coordinada per l'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya (AQuAS), reuneix professionals d'institucions de recerca en salut a Catalunya i agents clau del sistema de recerca català que estan dedicats a avançar en la igualtat de gènere als centres de recerca en salut i a incorporar la perspectiva de gènere en el contingut de la recerca.

Les persones interessades en aquest document poden adreçar-se a:

Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya.
Carrer d'Aragó, 330-332 (segona planta). 08009 Barcelona
Tel.: 93 551 3888 | Fax: 93 551 7510 | <http://aquas.gencat.cat>
© 2024, Generalitat de Catalunya. Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya
Edita: Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya
Primera edició: Barcelona, desembre 2024
Correcció: Àrea de comunicació

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional.

La llicència es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Organitzacions participants:

Salut/ Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya

Generalitat de Catalunya

Hospital del Mar Research Institute
Barcelona

HOSPITAL DE LA SANTA CREU I SANT PAU
UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Parc Taulí
Institut d'Investigació i Innovació I3PT

IDIAP
Jordi Gol

IDI BELL
Institut d'Investigació Biomèdica de Bellvitge

IGTP
Germans Trias i Pujol Research Institute

IdIB GI
Institut d'Investigació Biomèdica de Girona Dr. Josep Trueta

IrsiCaixa
Institut de Recerca de la Sida